

עין משפט‏
גַּר מִצוּחַ

ה א ב מו"י פ"ד מהל' עירובין הלכה יג סמג עשין א טור ש"ע א"ח סימן עשא ס"א:
ו ג מו"י פ"ב שם הלכה ט סמג שם טוש"ע א"ח סימן עשא סק"א:
ז ד מו"י פ"ה מהלכות ת"מ הלכה ג סמג עשין יג טור ש"ע י"ד סימן רמב ס"ד ונכרז אלפס שבועות פ"ו דף שטז: ופס"י שם דף ש"ח:

מוסף רש"י

אחד נכרי ואחד ישראל אוסר.
דדירה גבל בעלים שמה דירה (קמחן 19).
קב ונקי.
קב מדה קטנה.
כלומר בתקומות מועטים הוא מוכר במשנה או בברייתא, ונקי בכל מקום שזכר הלכה כמותו (ביבמות 100).
וכע"ז בכורות 22.
אז: לא לומר הכנה שגל תבטוי אלף מה שאומר צבית המדרש נקי הוא, שהלכה כמותו לעולם (גיטין 10).

רבינו חננאל

אוקימנא בזמן דליבא ההוא גוי בחצר, ולא חישישין דלמא אורי, ואי במקום קרוב הוא דיכול ליתא בימיה, חישישין ולא שרי ר' מאיר.
ו' אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהיו שני ישראלים אוסרין זה על זה.
גמא (א) אכסאני לעולם אינו אוסר.
אמר רב יהודי אומר שמואל הלכה כר' אליעזר בן יעקב.
רב הונא אמר מנהג כר' אליעזר בן יעקב, ר' יוחנן אמר מנהג כר' אליעזר בן יעקב.
אמר ליה אבבי לרב יוסף כיון דאמר הלכה כר' אליעזר בן יעקב, וקיימא לן משנת ר' אליעזר קב ונקי, כלומר מעט ומנוקה ואין צריך לנסותו ולנקות.
מהו לאורוי קמיה רביה.
א"ל ביעתא בכותחא בעי מינה דרב חסדא בשמי דרב הונא רביה.
פ"י השוחט תרגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאוכלן בכותח שיש בו ניסויבי דחלבא דלאו כבשר הן, או דלמא כבשר הן ואסרי.
ולא פשיט ל"י כלומר אסור להורות אפי' כמו זה הדבר שזוהר ברור בפני רבי.

(א) בירושלמי בפירקין הל' ב' וע"ש דלות תנא מני דלופר לאחר ל' יום ע"ש טיב.

סב:

ורבִּי יוחנן אמר נהגו העם ב'ר' אֱלִיעֶזֶר בן יַעֲקֹב. במסכת תענית צפ' שלשה פרקים (דף טו:). מפרש להלכה דרשין צפרקא ומנהגא צפרקא לא דרשין אבל אורוי מורין ומ"ד נהגו אורוי נמי לא מורין אבל אי עצדי לא מחין בידייהו ואע"ג דצכל דוכתא קיימא לן כר' יוחנן לגבי שמואל צהא קי"ל כשמואל דלמר הלכה אפילו צפירקא דריש לה דקי"ל הלכה כדברי המיקל צעירוב כדפסיק ריב"ל לעיל (ט) וקי"ל כוותיה לגבי ר"י ואפי' כציעתא צבותחא חשדי ליה אבי ורב יוסף להא דרנאבי ורנא נמי מודה לאבי גבי עוצדא " דהמן דר ריסתק אי לא משום דביטול תורת עירוב מאותו מצוי ואומר ר"י דאותן ישראלים הדרים יחידים צכרכים המוקפים חומה שיט להם מחיצות גמורות ודלתותיהן נעולות צלילה שרי לטלטל צכולה צצבת כיון דליכא ישראל אחר דלסר עליה (ו) :

מהו לאורוי במקום רביה. אומר ר"י כל הני הוראות כגון צבא מעשה לפניו ומורה לעשות כן אבל אס שולאין לתלמיד הלכה כדברי מי יכול לומר כל מה צדעתו צוצד צשלא יורה על מעשה צבא:

אפילו ביעתא בכותחא. מפרש צערוך (ט) דלאו צסתם צינים איידי דאותן אין צריכין היתר דאין לן עם הארץ שלא ידע שמותרות צחלב אלא כששוחט את התרנגולת ומנא צה צינים גמורות שמותר לאוכלן צחלב כדתניא צפ"ק דצינה (דף ו:). ואם תאמר מאפי מותר לאוכלן צחלב מ"ש מצבת נבילה דלסרינן אפי' כמוה נמכרת צשוק כדתנן צמס' עדיות (פ"ה מ"א) ותימן צהלכות גדולות דגבי אסור נבילה דאורייתא החמירו

אבל צצצר עוף צחלב דרבנן הקילו ואם תאמר אס כן מאי אפילו דקלמרינן אפילו ציעתא צבותחא דלטו מי פשיט היתר טפי משאר צברים אס פלוגתא היא דלמ"ד צצר עוף צחלב דאורייתא אסרי מידי דהוא צצבת נבילה ואומר ר"י דלהכי קלמא אפי' שטע"פ שכל העולם נוהגין צו היתר וצפ"ק דצינה (דף ו:). נמי פשיטא ליה להש"ס דשרייר גבי הא דלמר רב צינה עם יליאתה נגמרה דקלמרינן למאי אלימנא דשרי לאוכלה צחלב הא צמעי אמו אסורה והא תניא השוחט את התרנגולת כו' משמע דפשיטא ליה דלא הוה פליג רב ולפירוש צרינו סם אחי שפיר שפי' דצצצת נבילה החמירו משום דנבילה דצר האסור הוא אבל צצצר צחלב לא החמירו דכל חד וחד צאפי נפשיה שרי (ט) :

בגין מנצת תענית. פירש בקונטרס דכתבינא ומנחא אלין ימים האסורין להתענות וא"ל לומר הכי דלפרושי מאיסורא

שרי צמקום רציה דלמרינן לקמן אין חכמה ואין תצונה כו' אלא צימים המותרים איירי אי שרי לאורוי וכי ההוא דמקצתן הוו דלא למספד צהון דמורי הי מינייהו שרי ולפניו אסור ולאחריו מותר וצומן שהיה מגלת תענית נוהגת קלמרינן כי האדינא צטלה מגלת תענית כדפסיק צפ"ק דר"ה (דף יט:):

רב חסדא אורי בכפרי בשני דרב הונא. כדמפרש הקונטרס שלא היה שם מקומו של רב הונא וצפומצדיתא היתה מקומו וא"ל דתלמיד צצר דרב הונא הוה כמו רב המנונא דלורי צחרתא דלרגו צשני דרב חסדא דמפרש צסמון משום דתלמיד צצר דיליה היה * אבל תלמיד גמור אין יכול להורות אפילו שלא צמקום רציה כדלמרינן צשני דרב הונא לא אורי רב המנונא צחרתא דלרגו אע"פ שהיה מקומו של רב הונא צפומצדיתא ואפילו רחוק ממנו שלש פרסאות או אפילו טפי אסור ואינו חיוב מייתה דפריך עלה מאותו תלמיד שנחציב מייתה על שהורה צרחוק שלש פרסאות מר"א אבל אס לא נחציב מייתה לא הוה קשיא מידי אפילו איכא איסורא צמילתיה ורצינא דסר סכינא צצצל משמע שהיה רחוק הרצה מרב אשי והיה אסור שם אס היה תלמידו גמור כו' והא דלמרינן צפ"ק דסנהדרין (דף ה:) תנחום צריה דר' אמי אקלע (ט) ללאתר דרש להו מותר לללות חטין צפסמא אמרו ליה לאו ר' מני דמן כור איכא ככא ותנא תלמיד לא יורה הלכה צמקום רבו אא"כ רחוק ממנו שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל צריך לומר דתלמיד צצר הוה ומש"ה חוץ לג' פרסאות שרי והא דלמרינן צפניו אסור וחייב מייתה כל תוך שלש פרסאות חשיב צפניו דמשמע צאותו תלמיד שהורה לפני ר"א דאס היה תוך שלש פרסאות צדין היה חיוב מייתה ומסתמא נמי לא צפניו ממש היה וכן צני אהרן ומסתמא לא הורו צפני משה ועיקר שיעור דגמרינן שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל מצני אהרן גמרינן לה והסם חייבי מייתה הוו ואומר ר"י דווקא צדצר שגראה חידוש לשואל ואפילו ציעתא צבותחא ומגלת תענית צבי האי גוונא איירי ולא נקטינעו אלא לשלשועין דלפילו צבני שהתלמיד צעצמו יודע שאינו טועה אסור להורות אבל דצר שהשואל יודע שידוע מנהגו של דצר זה כגון נותן טעם לפגם וכיוצא צו דכשמורה לו היתר אין דומה לו דצר חידוש שרי ורצינא דסר סכינא צצצל כעין דצר חידוש הוא שנוטל שררה כדלמרינן (חולין דף פ:.) לא אמרו להראות סקין לחכם אלא מפני צכודו של חכם:

הדר פרק ששי עירובין

אמר מר רבי הוא דידי של צהמה. דנכרי לא אסר מידי וכי דייר ישראל גציה קלמר ר' מאיר דישראל (ט) אסר על ציתו של עכו"ם אבל עכו"ם אינו אסר על ציתו של ישראל והתנן כו': הא דליסיה. לעכו"ם לא אסר ואם יש שם ישראל אחר אסר על ציתו של עכו"ם ואפי' ליתא לישראל:

(ו) ה"ג לעולם קסבר דירה בלא בעלים לאו שמה דירה וישראל דכי איסיה אסר. משום דירה דדירת ישראל שמה דירה: כי ליסיה גורו רצנן. משום כי איתיה אבל עכו"ם דלפילו כי איתיה לאו שמה דירה אלא משום שמה ילמד כו': דאפי ציומיה. שהלך למקום קרוב ויצא צו ציום ואי שריט להו קודם שיצא מנטלטי נמי אחר שיצא ולא מקסי אדעמייהו: ו"א(ה) הכי גרסינן ואם יש שם ישראל אחר. שדר ישראל עם ישראל אחר צצית א' הרי זה העכו"ם אסר עליו דהכי שכיח דדייר ורישא דקתני הרי הוא כדיר של צהמה צישראל דדר יחידי עמו דלא שכיח דדייר ואתא ר' אליעזר למימר עד שיהו דרין צשני צמים ומשום הכי מוסיצין לר"מ וציחידי לא אסר והתנן כו'. ואי אפשר לומר כן דהא משינן הא דאיתיה הא דליתיה וכיון דצליתיה מוקמינן לה כי יש שם ישראל אחר דר עם חצירו צצית מאי טעמא אסר עכו"ם ועוד דצתוספ' (פ"ה הט"ו) הכי גרסינן ואם יש שם ישראל אחר הרי זה אסר מפני שהוא כחצירו ואי האי אסר צעכו"ם קלמר מאי מפני שהוא כחצירו ועוד הא טעמא משום שמה ילמד הוא". הבלה. דררשיקא לה צפירקא צרצים: מנהג. צפירקא לא דרשין אבל אורוי מורין לה צצא לישראל. ומאן דלמר נהגו אורוי נמי לא מורין אבל אי עצדי לא מחין

בידייהו: קיימא לן. ציצמות פ' החולץ צסופיה (מט:.) משנת ר' אליעזר בן יעקב קצ ונקי כלומר צמקומות מועטיין מווכר צמשנה אבל נקי הוא דהלכה כמותו צכל מקום והכא אמר שמואל דהלכה כמותו כיון דלא תליא צצצרא ומילתא פשיטא הוא שרי או דילמא חוצפא הוא: ציעסא. צינה לאוכלה: צכותא. שיט צו ניסויבי דחלבא דמלחא פשיטא הוא: צעי מיניה מרב חסדא. אס מותר אס אסור ולנסותו היה מתכוין אס יורה צמקום רבו: ולא אורי. צשני דרב הונא רציה: כגון מגלת תענית דכסינא ומנחא. אלו ימים אסורין להתענות. להכי נקט מגלת תענית שלא היתה דצר הלכה כתובה צימינן אפילו אות אחת חוץ ממגלת תענית ולהכי קרי לה מגלה: צצפרי. שם מקום. ולא היה מקומו של רב הונא ומקומו צפומצדיתא ושתיהן צצצל:

חרתא

הוא דלמדי צצר דרב הונא כמו רב המנונא דלורי צחרתא דלרגו צשני דרב חסדא דמפרש צסמון משום דתלמיד צצר דיליה היה * אבל תלמיד גמור אין יכול להורות אפילו שלא צמקום רציה כדלמרינן צשני דרב הונא לא אורי רב המנונא צחרתא דלרגו אע"פ שהיה מקומו של רב הונא צפומצדיתא ואפילו רחוק ממנו שלש פרסאות או אפילו טפי אסור ואינו חיוב מייתה דפריך עלה מאותו תלמיד שנחציב מייתה על שהורה צרחוק שלש פרסאות מר"א אבל אס לא נחציב מייתה לא הוה קשיא מידי אפילו איכא איסורא צמילתיה ורצינא דסר סכינא צצצל משמע שהיה רחוק הרצה מרב אשי והיה אסור שם אס היה תלמידו גמור כו' והא דלמרינן צפ"ק דסנהדרין (דף ה:) תנחום צריה דר' אמי אקלע (ט) ללאתר דרש להו מותר לללות חטין צפסמא אמרו ליה לאו ר' מני דמן כור איכא ככא ותנא תלמיד לא יורה הלכה צמקום רבו אא"כ רחוק ממנו שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל צריך לומר דתלמיד צצר הוה ומש"ה חוץ לג' פרסאות שרי והא דלמרינן צפניו אסור וחייב מייתה כל תוך שלש פרסאות חשיב צפניו דמשמע צאותו תלמיד שהורה לפני ר"א דאס היה תוך שלש פרסאות צדין היה חיוב מייתה ומסתמא נמי לא צפניו ממש היה וכן צני אהרן ומסתמא לא הורו צפני משה ועיקר שיעור דגמרינן שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל מצני אהרן גמרינן לה והסם חייבי מייתה הוו ואומר ר"י דווקא צדצר שגראה חידוש לשואל ואפילו ציעתא צבותחא ומגלת תענית צבי האי גוונא איירי ולא נקטינעו אלא לשלשועין דלפילו צבני שהתלמיד צעצמו יודע שאינו טועה אסור להורות אבל דצר שהשואל יודע שידוע מנהגו של דצר זה כגון נותן טעם לפגם וכיוצא צו דכשמורה לו היתר אין דומה לו דצר חידוש שרי ורצינא דסר סכינא צצצל כעין דצר חידוש הוא שנוטל שררה כדלמרינן (חולין דף פ:.) לא אמרו להראות סקין לחכם אלא מפני צכודו של חכם:

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ע"א צ"מ ע"א].
(ב) לעיל מז. לקמן פ"ה.
(ג) [ע"י מוספות צכורות כג: ד"ה משנת].
(ד) ימות מט:
(ה) [גיטין 100. צכורות כג:].
(ו) [כתובות ט:].
(ז) [נחמד לע"א].
(ח) [נדה' תענית 10:].
(ט) [דף מז.].
(י) [לקמן סג:].
(יא) [נדה' כחח].
(יב) [נדה' מוספות צילה דף ו: ד"ה צ"ס].
(יג) [לפנינו הגי' לחמיר].

הגהות הב"ח

(א) ציעתא צבותחא בעי מיניה מרב חסדא וכו':
(ב) שם ולא אורי לי אמר ליה וכו':
(ג) שם צבותחא בעי מיניה מרב חסדא וכו':
(ד) שם ולא אורי לי רב חסדא:
(ה) רש"י ד"ה אמר מר וכו' דלשראל הוא דאסר על ציתו:
(ו) ד"ה וכו' ישראל אחר ד"ה כי ליסיה הכל דיבור אחר:
(ז) תוס' פ"ה וכו' יוחנן וכו' ישראל אחר דלסר עליה מוספות ש"ץ ואפי' הרבה בעלי בתים דרים בבית אחד אינם אוסרים וע"ז א"כ כ' דרים בשני בתים הס"י וצ"י ועין כל"ר"י ועין צתוספ' דף עד ד"ה מני שצ"ז:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ר"ה אורי וכו'.
אבל תלמיד גמור. עי' צס' מילא צלקוטין שצטוף הספר:

רב ניסים גאון

אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר בן יעקב. ורב הונא אמר מנהג כר' אליעזר בן יעקב. ור' יוחנן אמר מנהג כר' אליעזר בן יעקב. ובמס' תעניתין בפרק בשלשה פרקים פירשה מאן דאמר הלכה דרשין לה בפיירקא, ומאן דאמר מנהג לא דרשין כי אותו לקמן מורין להו, ומאן דאמר נהגו אפילו אורוי נמי לא דרשין להו ואי עבוד לא מורין להו. אמר ליה ביעתא בכותחא בעי מיניה מרב חסדא בשניה דרב הונא ולא אורי ליה. בפסחים בפרק ואלו עוברין בפסח גרסי כי כותח הבבלי יש בו קומנא דאומא, ומילחא ונסיובי. והביצה מותרת לאכלה בחלב שאינה בכלל בשר, ואפילו אם שחט עופות ומצא בתוכן ביצים מותרות לאכלן בחלב, ובלבד שתהא הביצה גמורה. כמו שאמרו השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותר לאכלן בחלב. ונמנע רב חסדא בימי רב הונא מלהורות אפי' הביצה בחלב שיתיר גמור הוא לאכלה.